

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00993&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00993. Плач немовлят

Автори: Liisa Lehtonen, Anna Pärty
Редактори оригінального тексту: -
Дата останнього оновлення: 2018-09-04

Основні положення

- Хоча плач і є складовою частиною нормального розвитку дитини протягом перших трьох місяців життя, важливо відрізнити нормальний плач від плачу, викликаного хворобою (наприклад, інфекційним процесом, алергічною реакцією на коров'яче молоко, гострими хірургічними захворюваннями).
- Диференційна діагностика ґрунтується на зборі анамнезу та клінічному обстеженні.
- Надмірно плаксива дитина може викликати почуття розчарування та безпорадності у батьків і завжди становить велику проблему для сім'ї. Лікаря слід проявляти співчуття і ніколи не недооцінювати наслідків впливу плачу на сім'ю, навіть за відсутності виявлення будь-якого захворювання, яке б викликало плач.

Анамнез

Плач як складова нормального розвитку немовляти, "трьохмісячні кольки"

- Коли почався надмірний плач і яка його тривалість за 24-годинний цикл?
 - Плач посилюється у віці 2–3 тижнів і досягає піку своєї інтенсивності протягом другого місяця життя (у недоношених новонароджених вік відповідно змінюється), а тривалість

плачу в середньому складає близько 2 годин кожні 24 години (фаза кольків). Плач, пов'язаний з кишковими кольками, зменшується до 4-місячного віку.

- Тривалість плачу дуже коливається по-між індивідуумами, а також характер плачу окремого немовляти може сильно варіюватися протягом дня. У клінічних дослідженнях "немовлята, які страждають від кольків" визначаються як ті, які плачуть "принаймні три години на день протягом принаймні трьох днів на тиждень". Згідно з цим визначенням, 5–15% немовлят підпадають під цю категорію.
- Який характер плачу?
 - Плач переважно складається з окремих періодичних невдоволених звуків (ниття або метушіння). Плач при кольках характеризується безперервністю, нападами голосного крику, коли дитину не вдається заспокоїти ані взявши на руки, ані погодувавши.
 - Ці інтенсивні напади плачу іноді спостерігаються у більшості немовлят у віці від 1 до 3 місяців.
- Немовля плаче безперервно чи в певні години дня?
 - Плач часто виникає в один і той же час, як правило, увечері, проте може початися і в будь-який інший період дня, поза яким немовля виглядає задоволеним.
 - Батьків особливо виснажує плач, що виникає рано вранці.
- Який тип вигодовування? Чи нормально дитина набирає вагу?
 - Плач однаково поширений серед немовлят як на грудному, так і на штучному вигодовуванні.
 - Діти з кольками нормально набирають вагу.
- Які методи лікування застосовували батьки?

Плач як симптом голоду, болю чи хвороби

- Серйозні захворювання як причина плачу у немовлят без підвищеної температури з великою впевненістю можуть бути виключені шляхом ретельного збору анамнезу та клінічного обстеження, без необхідності проведення лабораторних досліджень [настанова 01029 | Гострі захворювання немомо...]. У деяких випадках для визначення причини плачу необхідний період спостереження протягом 1–2 тижнів.
- Чи є у дитини гостра інфекція?

- Чи є гарячка? Чи свідчить загальний стан дитини про наявність захворювання? Чи є утруднення дихання? Риніт, дихання зі свистом?
- Чи є у дитини гострі кишкові розлади, що потребують хірургічного лікування? Чи наявне блювання?
 - Причини кишкової непрохідності у немовлят включають, наприклад, пілоричний стеноз (затримка фізичного розвитку, блювання фонтаном), стеноз кишківника/атрезія/заворот кишок, защемлена пахова грижа, хвороба Гіршпрунга (закреп, здуття живота).
- Чи дитина голодна?
 - Якщо причиною плачу є відсутність грудного молока, допоможуть суміші для вигодовування. Годування не допомагає плачу при кольках.
- Чи є проблеми з грудним вигодовуванням?
 - Оцінка техніки грудного вигодовування (наприклад, прикладання, положення при годуванні) та частоти вигодовування, а також інструкції з правильної техніки вигодовування можуть допомогти у зменшенні плачу; див. [\[Настанова 00566 | Breastfeeding: advice an...\]](#).
- Плач протягом перших місяців життя дуже рідко є симптомом рефлюксної хвороби. Лікувальне випробування показало, що ефект інгібітора протонної помпи аналогічний плацебо при лікуванні плачу в немовляти, тому його застосування не рекомендоване.
- Чи є у дитини алергія на коров'яче молоко?
 - Чи плач пов'язаним із введенням дитячих сумішей для вигодовування? Сенсibiliзація до компонентів сумішей рідко розвивається після вживання грудного молока.
 - Чи проявляються у дитини інтестинальні симптоми, такі як блювання, діарея або недостатнє набирання ваги? Чи є у дитини атопічний дерматит? Чи наявні алергічні захворювання у сімейному анамнезі?
 - Алергія на коров'яче молоко зустрічається рідко (2%) у порівнянні з дитячими кольками. Необхідно підозрювати алергію на коров'яче молоко, якщо у дитини з'являються кишкові та шкірні симптоми, існує зв'язок між початком симптоматики та введенням в раціон харчування дитячих сумішей, а також за наявності в сімейному анамнезі

алергічних захворювань. Такі діти плачуть дуже багато протягом доби, без нормальної тенденції зменшення тривалості плачу з віком.

- Чи є у дитини симптоми абстиненції?
 - Проаналізуйте прийом матер'ю медикаментозних препаратів під час вагітності та грудного вигодовування

Клінічне обстеження

- Перш за все, зверніть увагу на дані, що свідчать про наявність гострого інфекційного захворювання.
 - Лихоманка ($> 38,0\text{ }^{\circ}\text{C}$)
 - Незадовільний загальний стан, дитина незграбна або млява
 - Утруднення дихання (приглушене дихання або дихання зі свистом, частота дихання $> 50/\text{хв}$)
- Якщо дитина, батьки якої звернулися до лікаря з приводу надмірного плачу, при огляді почуває себе добре і є задоволеною, це дає підставу для виключення будь-яких серйозних гострих захворювань.
- Зважте дитину. Порівняйте з попередньо виміряною вагою і вирахуйте збільшення ваги за тиждень ($> 150\text{ г}$ за тиждень).
- При клінічному огляді зверніть особливу увагу на:
 - неврологічний розвиток дитини: зоровий контакт, рухи і м'язовий тонус; пропальпуйте тім'ячко
 - аускультация серця та легень, розмір печінки та перевірка пульсації стегнової артерії (коарктация аорти)
 - Живіт (чи болючий?) і пах (чи є грижа?), статеві органи у хлопчика, задній прохід
 - слизові оболонки порожнини рота (кандидоз?)
 - шкіра (атопічний дерматит, пелюшковий дерматит?)
 - барабанні перетинки (отит?)
 - кінцівки (переломи?)
 - огляд очного дна за підозри, що дитина піддавалася фізичному насиллю (за наявності крововиливу в сітківку див.: [настанова 01028 | Підозра на жорстоке пово...]).

Лікування

- Септицемія, інфекції сечовивідних шляхів та інші захворювання, що потребують негайного лікування, повинні бути виключені в стаціонарі, якщо немовля:
 - має гарячку ($> 38,0\text{ }^{\circ}\text{C}$)
 - має хворобливий загальний стан: не їсть або їсть погано, є сонним або незграбним при спробі взяти на руки
 - має підвищену частоту дихання або утруднення дихання
 - блює або має діарею
 - іншим чином вказує на наявність гострого захворювання.
- Більшість дітей віком менше 3-х місяців, яких приводять до лікаря з приводу плачу, виявляються здоровими, тобто їх плач є частиною нормального розвитку. Батьків слід повідомити про те, що
 - навіть дитина, яка отримує найкращу опіку, все одно іноді плаче
 - плач не зашкодить дитині, і всі немовлята з кольками ростуть та розвиваються нормально
 - краплі з диметиконом або рослинні препарати не показали своєї ефективності при плачі в немовлят
 - Збільшення часу перебування немовляти на руках, масаж або інші альтернативні методи лікування, такі як акупунктура або хіропрактика, не були доведені в ефективності лікування плачу при кольках.
- Якщо підозрюється наявність алергії на коров'яче молоко, слід спробувати вигодовування гідролізованою дитячою сумішшю протягом 1–2 тижнів. Пробну зміну дієти слід застосовувати лише після ретельного аналізу всіх наявних даних, та за відсутності вираженої відповіді її треба одразу відмінити. У будь-якому випадку, встановлення остаточного діагнозу алергії на коров'яче молоко ґрунтується на повторному введенні в раціон годування коров'ячого молока [настанова 00645] Алергія до коров'ячого м...].
- Дослідження показують, що склад кишкової мікрофлори у дітей з кольками відрізняється від складу такої у здорових дітей.
- Щоденне вживання пробіотичних добавок, які містять *Lactobacillus reuteri*, показало свою ефективність у зменшенні часу плачу немовлят з кольками на грудному вигодовуванні, але не дітей на штучному вигодовуванні.

- Переконайтеся, що дітям дають рекомендовані добавки з вітаміном D (вживання яких батьки можуть помилково вважати причиною плачу, оскільки його початок зазвичай збігається з початком введення добавок з вітаміном D).
- Важливо, щоб обоє батьків приділяли увагу догляду за немовлям аби уникнути виснаження. За можливості повинні залучатися послуги дитячих закладів, а також допомога друзів та родичів.
- Тривалість плачу зменшується з розвитком дитини незалежно від підходу, який батьки вибирають для догляду за своїм немовлям.
 - При "природному" підході немовля більшість часу перебуває в контакті зі шкірою опікуна, і реакція на всі вимоги немовляти є негайною. Цей підхід дає змогу зменшити загальну тривалість плачу протягом перших місяців життя дитини, але не впливає на частку інтенсивних нападів плачу. З іншого боку, частішають нічні пробудження у віці 3–10 місяців. Слід також враховувати прив'язаність до матері, спричинену носінням дитини.
 - У ритмічному підході метою є встановлення регулярного режиму годування і сну, а дитину слід залишати в її/його ліжечку під час сну. Таким чином, спочатку немовлята в середньому плачуть більше, але пізніше число нічних пробуджень зменшується, оскільки дитина вчиться методам самоконтролю.
 - Для батьків важливо знати, що всі підходи мають свої плюси і мінуси, і що немає єдиного "правильного" способу догляду за дитиною. Отже, батьки не завдадуть шкоди дитині, ні якщо вони триматимуть його/її багато на руках, ні якщо вони дозволять дитині спати біля них або, навпаки, іноді залишать дитину плакати.
- Батьки можуть випробувати будь-які інші методи заспокоєння (носити на руках, притуляти та видавати заспокійливі звуки або, навпаки, дати дитині заспокоїтись самостійно, повернувши її до ліжечка), але батьки чи будь-хто інший, хто піклується про немовля, повинен повністю усвідомлювати, що інтенсивне трясіння немовляти є небезпечним для життя .
- Для спостереження за характером плачу необхідно забезпечити подальший контакт із сім'єю (зустріч або телефонний дзвінок).

- Якщо з'являються нові симптоми або плач не проходить з віком, необхідно повторно розглянути можливість наявності соматичної причини плачу. Батьки потребують постійної підтримки та запевнення в тому, що дитина перебуває у здоровому стані.
- Незважаючи на підозри батьків, немовлята з кольками не страждають від нестачі сну. Гарний прогноз підбадьорює батьків і допомагає їм впоратися із фазою коліків.
- Слід дізнатися про стан матері, а при необхідності обстежити на предмет наявності постнатальної депресії. Матері, діти яких багато плачуть, мають підвищений ризик розвитку депресії.
- Повинні бути доступні групи підтримки для батьків у місцевих дитячих клініках.

Пов'язані ресурси

- Кокранівські огляди [\[пов'язані|00027|A crying infant – Relate...\]](#)
- Література [\[пов'язані|00027|A crying infant – Relate...\]](#)

Джерела інформації

R1. Freedman SB, Al-Harthy N, Thull-Freedman J. The crying infant: diagnostic testing and frequency of serious underlying disease. *Pediatrics* 2009 Mar;123(3):841-8. [\[PubMedID|19255012\]](#)

R2. Sung V, D'Amico F, Cabana MD ym. *Lactobacillus reuteri* to Treat Infant Colic: A Meta-analysis. *Pediatrics* 2018;141(1);e20171811. [\[PubMedID|29279326\]](#)

R3. Harb T, Matsuyama M, David M et al. Infant colic - what works: a systematic review of interventions for breastfed infants. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2015;():. [\[PubMedID|26655941\]](#)

Настанови

- [Настанова 01029](#). Гострі захворювання немовлят.
- [Настанова 00566](#). Breastfeeding: advice and difficulties.
- [Настанова 01028](#). Підозра на жорстоке поведження з дитиною: виявлення та алгоритм дій.
- [Настанова 00645](#). Алергія до коров'ячого молока.

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 07102](#). Manipulative therapies for infantile colic.
Дата оновлення: 2013-01-27
Рівень доказовості: D
Резюме: Manipulative therapies might possibly reduce crying in infants with colic. However, there may be a significant placebo effect present.
- [Доказовий огляд 05328](#). Massage for promoting mental and physical health in infants.
Дата оновлення: 2013-07-09
Рівень доказовості: D
Резюме: Infant massage might possibly provide some benefits on physical and mental health/development but the evidence is insufficient.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00993 Ключ сортування: 031.050 Тип: EBM Guidelines

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2018-09-04

Автор(и): Liisa LehtonenAnna Pärty Редактор(и): Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Maarit Green
Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії
EBM Guidelines Paediatrics

Ключові слова індексу

speciality: Paediatrics mesh: Child mesh: Child Care mesh: Child Development Children mesh: Colic mesh: Crying
Crying infant mesh: Infant mesh: Infant Behavior mesh: Infant Care mesh: Infant Welfare mesh: Breast Feeding
Cow's milk allergy mesh: Dermatitis, Atopic mesh: Diet mesh: Diet Therapy mesh: Dietary trial Dimethicone
mesh: Eating mesh: Feeding and Eating Disorders of Childhood mesh: Feeding Behavior mesh: Feeding Methods
mesh: Hirschsprung Disease mesh: Infant Food mesh: Infant Formula Infant massage Intestinal atresia
Intestinal stenosis mesh: Maternal Behavior mesh: Milk Hypersensitivity mesh: Milk, Human mesh: Mother-Child Relations
mesh: Mothers mesh: Parenting mesh: Parents mesh: Peer Group Pyloric stenosis Volvulus mesh: Vomiting
icpc-2: A16